

FORMA
DESCRIBENDI STATUM ANIMARUM

IN QUARTO LIBRO.

TITULUS VICESIMUS PRIMUS.

SUMMARIUM.

- 1 Parochus debet cognoscere Oves suas.
- 2 Quadragesima est tempus descriptionis.
- 3 Libri hujus copia praesentanda in Cancellaria Episcopali.
- 4 Parochus personaliter debet descriptionem facere.
- 5 Descriptio fiat cum intervallo ab una ad aliam Familiam.
- 6 Quinam dici debeant de Familia?
- 7 Communicati, et confirmati quomodo notandi?
- 8 Non apti ad Communionem quomodo describendi?
- 9 Mulier praegnans pro unica persona est notanda.
- 10 Qui ad aliam Parochiam divertunt, non sunt subditi.
- 11 Quid faciendum ad evitandas fraudes?
- 12 Ordo Personarum tenendus in hac descriptione.
- 13 Formula variari potest secundum consuetudinem locorum.
- 14 Descriptio aetatis non semper verificatur.
- 15 Liber iste testimonium dat de supervientia, non de aetate.

1 Cum animarum Praefectus debeat, monente Concil. Trid Sess. 22. de Ref. cap. 1. Oves suas agnoscere non solum in genere quoad earum numerum, sed in specie Familias, et in individuo Personas quaslibet, earumque aetatem, et qualitates, Barbos. de Paroch. p. 1. cap. 7. num. 1. propterea tenetur, quolibet Anno, et statu tempore (quod esse solet Quadragesimale, ut mos est in Dioecesi Ferrariensi) statum Animarum conficere in libro ad id unice destinato; illoque confecto, ante pascha Resurrectionis, exhibere debet copiam ejusdem in Cancellaria Episcopali post dies quindecim ab ejusdem Paschatis solemnitate, ex Ursaya disc. Eccl. t. 2. p. 1. d. n. 123. qui ait per hujusmodi descriptionem probari Parochialitatem.

4 Ista descriptio, ut diligentius, et perfectius compleatur fieri debet a propria Persona Parochi, qui personaliter se confers ad quascumque domos, et habitationes in sua Parochia sitas, ibi quoscumque incolas visitet, et recognoscat a primo usque ad ultimum, nemine excepto, eosque in Libro suo describat.

§. I. Familia quaeque distincte in libro notetur, intervallo relicto ab unaquaque ad alteram subsequentem, in quo singillatim scribantur Nomen, Cognomen, aetas singulorum, qui ex familia sunt, vel tamquam advenae in ea vivunt.

5 Liber igitur more aliorum confectus esse debet: modus vero describendi Personas praescribitur, ut sit *cum intervallo* ab una ad aliam Familiam: ratio hujus intervalli est, ut si in domo descripta aliquis infra annum vel crescat, vel imminuatur, possit illum commode, et sine transpositione adnotare.

6 De Familia dicuntur non tantum qui e stipite eodem proveniunt, vel illi adhaerent ratione conjugii, sed etiam Servi, et totus famulatus, qui expensis Domini vivat, et ibi continuo habitet, l. 395. ff. de ver. signif. ibi Alciat et in l. detest. 11, §. Familias.

§. II. Qui vero ad Sacram Communionem admissi sunt hoc signum habeat, C.

§. III. Qui vero Sacramento Confirmationis sunt muniti, hoc signum habeant Chr.

7 Juxta aetatem habitantium in Domibus, haec duo Sacramenta adnotanda sunt suis signis. Qui vero utroque Sacramento gaudent, signantur, ut communiter fit, cum duplici C. quibus significatur tum Communio, tum Chrisma.

8 Qui vero nondum ad unum, vel ad aliud Sacramentum admissi sunt, ut sunt Infantes, et lactentes, aliquo signo notari solent, nempe Cruce ✕, ubi nota, quod Mulier praegnans pro unica Persona est notanda, licet vere duae Personae sint, sed cum illa, quae in Utero clausa est, adhuc inter vivos non censetur, notanda non est, Tiraquell. de leg. con. lib. 9. n. 16.

§. IV. Qui ad alium locum habitandum accesserint, eorum nomina subducta linea notentur.

10 11 Illi, qui ad aliam Parochiam incedendam se conferunt, non amplius subditi appellari possunt primi Parochi, quamvis Filii, vel Fratres, vel affines, vel consanguinei sint illorum, qui illam Domum incolunt, sed fiunt subditi Parochi ad cujus parochiam se contulerunt, ideoque nullam video rationem, propter quam isti notari debeant, et subducta linea signari: nisi sit, eo quia possunt quandacumque velint, ad Domum propriam redire: Quapropter ad evitandas fraudes circa personas, quae cum nolint certum habere locum, nulli quoque Parocho subjacere desiderant, hoc factum est, ut quamvis talis Persona in Domo, puta paterna non habitet, sed ad alium locum habitandum accesserit, attamen adnotetur, et ita a descriptione sui non effugiat.

§. V. *Hac igitur ratione fiat, videlicet*
Anno..... die..... mensis..... in via, seu platea, seu pargo in propriis aedibus Pauli N. vel in aedibus N. a Paulo conductis habitant

Chr. Paulus N. Petri filius, Annorum.....
Chr. Appollonia ejus Uxor filia Jacobi N. Annorum.....
C. Dominicus eorum filius Annorum.....
Lucia eorum filia, Annorum.....
C. Chr. Antonius filius N. Famulus, Annorum.....
C. Catharina N. filia N. Ancilla, Annorum.....
† Martinus filius N. Annorum.....

12 Circa quae breviter dicam, primum adnotatum semper debere esse Patrem Familias, si adsit, vel Matrem Viduam, seu illum, qui primum Personam gerit. Ultimos vero debere esse famulos.

Insuper debere fieri hanc descriptionem lingua vernacula ut ita ab omnibus intelligatur.

13 Denique, Formulam posse variari secundum consuetudinem locorum: non enim possibile est regulam instituire, quae in nullo casu deficiat, S. Thom 2, 2. *quaest.* 120. *art.* 1. Hoc tamen studere debet Parochus, ut stilum Antecessorum suorum sequatur, quando laudabiliter sequi possit, nec sin de-

formis, ac contra praeceptum Rubricae, aut non evertat omnino Formulam a Rituali praescriptam.

14 15 Porro sciendum est, descriptionem aetatis non semper veritati inniti: Senes enim ut plurimum dantur, qui gravem aetatem occultare student; et alii, praecipue in locis Foraneis, et rusticis, qui aetatis suae annos penitus ignorant. In hoc casu per verbum *circiter*, vel simile haec adnotatio sanari potest, facta prius inspectione oculari ad aspectum, et speciem vultus, qui etsi non semper infalibile testimonium sit, (cum quandoque dentur qui in juvenili aspectu aetatem custodiunt senilem, et qui in senili vultu juveniles annos tegunt, unde Juvenal. Sat. 2. inquit: *Fronti nulla fides*) attamen caeteris paribus, de raro fit, ut veritas in vultu, in incessu, inque aliis indicis aetatem concomitantibus non elucescat. Quidquid vero sit, Liber iste praescribitur, ut testimonium praebeat de existentia, non autem de etate Personarum, quae illo describuntur, unde in judicio pro aetate probanda deferri non solet.

FORMA
DESCRIBENDI DEFUNCTOS

IN QUINTO LIBRO.

TITULUS VICESIMUS SECUNDUS.

ET ULTIMUS.

SUMMARIUM.

- 1 Descriptio Sacramentorum ministratorum Defuncto est facienda.
- 2 Clausula de Sepultura et loco debet apponi.
- 3 Descriptio funeris debet diligentissime fieri.
- 4 Filii Familias adnotari debent maxima cura.
- 5 Mortis diversitas apponenda.
- 6 Monita ad Parochos pro ista descriptione.
- 7 Attestationes possunt fieri vernacula lingua.
- 8 Si nonnulla omittantur, possunt lites gigni.
- 9 Attestationes propria manu Parochi firmandae.
- 10 An sigillo muniri debeant?
- 11 Sigillum non est de substantia actus.

De Libro defunctorum a Parochis habendo, jam supra in generali Titulo sermonem habuimus; modo nonnulla dicenda remanent, quae praxim, et usum hujusmet libri edoceant.

§. I. Describatur quis, et quae, et cui Sacramenta ministraverit, quando quis mortuus fuerit, et ubi sepultus: quod hoc pacto fieri poterit.

Anno.....die.....mensis..... N. filius, *vel* filia N. ex loco N. aetatis.....(*si haec sciri possunt*) in domo N. in comunione Sanctae Matris Ecclesiae Animam Deo reddidit: cujus corpus, die...sepultum est in Ecclesia S. N. mihi N.

vel N: Confessario probato confessus die.....Sanctissimoque Viatico refectus die... et Sacri Olei unctione roboratus etiam per me die...

1 Itaque descriptio Sacramentorum ministratorum illi, qui defunctus est, fieri debet, ut pateat ratio, propter quam Ecclesiasticae sepulturae traditus sit. Si enim fuisset publicus peccator, vel excommunicatus, vel aliis de causis ab Ecclesia segregandus, hoc privilegio gavisus non fuisset.

2 Clausula de sepultura, et ejus loco, debet necessario apponi: sunt enim Doctores, qui opinantur, quod fides Parochi non prebet mortem, nisi dicat, defunctum fuisse sepulturae traditum, Capyc. Latr. *dec.* 14. *num.* 22. et alii, quos refert Monacell. *d. l. for.* 9. *n.* 1.

3 4 Descriptio insuper satis diligens est facienda de aetate, maxime in filiis familias, quia de jure prius praesumitur mortuus Pater, quam Filius, Medic. *de Reg. Jur. p.* 2. *ampl.* 59. 75. et mortuus quis non praesumitur in pupillari aetate; sed qui hoc dicit, probare debet, Bald. *cons.* 451. *et* 445 *l.* 4. *Natt. Cons.* 395. *post. n.* 7. Quare si descriptio mortis non reperiretur in libro adnotata cum omnibus suis particularibus, damnum notabile interesse habentibus Parochus afferet, quamquam aliunde mors probari posset.

5 Cum vero diversimode quis mori possit, vel naturali, vel improvisa, vel violenta morte, singula quaeque ad hoc se referentia adnotari debent in supradicta formula, nisi Parochus patientiam habere velit transcribendi varias formulas assignatas a Monacell. *d. l. for.* 10. 11. 12. 13. juxta diversos moriendi modos: sed cum per unicam formulam mutatis mutandis, additis addendis, demptis demendis, ampliatisque ampliandis, totum id quod necessario exprimendum est, exprimere possit: a Formula per Rituale Romanum assignata recedere, minime laudabile censeo; eo magis quia mori ferro, veneno, ligno, etc. inter se, quoad substantiam mortis, non differre demonstrat Sanch. *de Matrim. lib.* 4. *disput.* 5. *n.* 35.

6 7 8 Caeterum, quocumque modo mors sequatur, notabilia sunt monita per Monacell. *d. l. for.* 13. *n.* 1. nempe quod Parochus cautus esse debet, ut exprimat clare, et distincte, etiam lingua vernacula, si opus est (praesertim in Pagis obscuris, ubi Incolae sunt rudes, et talis qualis notitia linguae Latinae pro magna litteratura habetur) aetatem defuncti, locum, et diem obitus, Ecclesiam tumulationis, et qualitatem Personae: idest si Infans, si Adultus, si Senex. Item si obiit in Parochia, vel extra, si in Civitate, vel Ruri, qua morte, violenta ne, an naturali, an subitanea. Si filius familias, si Vir Uxo-

ratus, an Clericus, an in Ecclesiastica dignitate constitutus, an in magistratu Laicali, vel in gradu apud Rempubicam eminenti, an titulus, an Laicus: et circa Mulieres, an Uxor, et cujus, an Vidua, an Virgo; quia hujusmodi circumstantiae relevant identitatem Personae, et certitudinem mortis; litium occasionem tollunt; et si emittatur, semina sunt rixarum, et contentionum perniciosissimarum.

9 10 11 Pro corollario demum addam, debere Parochum omnes attestaciones, et fides a quocumque istorum librorum desumptas, propria manu firmare, et sigillo Parochiali munire, atque corroborare, ut ita inviolabilem fidem praestent, nec circa illas ratio sit dubitandi, cum sigillum faciat rem indubiam, et veram, Bald. *in l. bonae fidei, col. 3. c. de reb. cred.* Innoc. *in cap. 2. de fid. instr.* Pignatell. *T. 5. cons. 59. n. 11.* quamvis non sit de substantia actus, Rota *dec. 708. num. 9. et 10.* coram Dunoj. jun. Vide plura de sigillo apud Anaclet, *T. 2. Decr, tit. 22. §. 3.*

Atque hoc pacto *Commentaria haec ad Rituale Romanum*, quae ab Hominis nativitate, seu a Baptismali regeneratione exordium habuere, ad mortem usque, et ad sepulturam Hominis perducta, finem suum habeant, nec ultra procedant; ubi *mors est ultima linea rerum.*

Quaecumque in his Commentariis ad Rituale Romanum scripsi, et exposui: ea cuncta Sanctae Apostolicae et Catholicae Romanae Ecclesiae, et pro ea, Sacrae Rituum Congregationi de Urbe, et piorum Theologorum censurae subjicio. Item si quid mihi ignaro elapsum, quod Ecclesiae minus placeat, seu ab ea non probetur, improbo, damno, et pro non scripto haberi penitus volo. EGO HIERONYMUS BARUFFALDUS, Ph. et I. V. D. Pro notarius Apost. in Ecclesia Cathedrali Beneficiatus, in Publico Ferrariae Gymnasio Professor, et S. Inquisitionis Consultor.

APPENDIX.

BENEDICTIO VIAE FERREAE.

- V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit coelum et terram.
V. Domine, exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Omnipotens sempiternae Deus, qui omnia elementa ad tuam gloriam utilitatemque hominum condidisti, dignare, quaesumus, hanc viam ferream ejusque instrumenta bene ✠ dicere, et benigna semper tua providentia tueri; et dum famuli tui velociter properant in via, in lege tua ambulantes, et viam mandatorum tuorum currentes, ad coelestem patriam feliciter pervenire valeant. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

OREMUS.

Propitiare, Domine Deus, supplicationibus nostris, et bene ✠ dic currus istos dextera tua sancta, adjuge ad ipsos sanctos Angelos tuos, ut omnes qui in eis vehentur, liberent et custodiant semper a periculis universis; et quemodmodum viro aethiopi super currum suum sedenti, et sacra eloquia legenti per Apostolum tuum fidem et gratiam contulisti; ita famulis tuis viam salutis ostende, qui tua gratia adjuti, bonisque operibus jugiter intenti, post omne viae et vitae hujus varietates, aeter-